

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 4 lutego 2021 r.

BADK.DPK.133.186.2020

P10-111/20	Data wpływu petycji 3 listopada 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 4 lutego 2021 r.

KONSTYTUCJA RP

TEMAT

ZMIANA ART. 38 I ART. 68

W CELU UTRZYMANIA TZW. „KOMPROMISU ABORCYJNEGO”

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 38 i 68 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., w celu utrzymania tzw. „kompromisu aborcyjnego”.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnioskuje o zmianę art. 38 i 68 Konstytucji RP w celu „utrzymania pokoju społecznego, naruszonego ostatnio przez wyrok Trybunału Konstytucyjnego, uznający dopuszczalność aborcji z powodu dużego prawdopodobieństwa ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu za niezgodną z Konstytucją.”.

Autor petycji proponuje nadanie nowej treść przepisom:

– art. 38 w brzmieniu: „Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi od urodzenia prawną ochronę życia.”;

– w art. 68 dodanie ust. 3a w brzmieniu: „Każda osoba będąca w ciąży ma prawo do jej przerwania, gdy zagraża ona jej życiu lub zdrowiu, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego oraz gdy badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu. Ustawa może dopuścić przerwanie ciąży w innych przypadkach w jej pierwszych trzech miesiącach.”

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.), w **art. 30** stanowi, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Jak stanowi **art. 31** ust. 1 Konstytucji, wolność człowieka podlega ochronie prawnej.

Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje (ust. 2).

W myśl ust. 3, ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób.

Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Zgodnie z **art. 38** Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia.

W myśl **art. 68** ust. 1 Konstytucji, każdy ma prawo do ochrony zdrowia.

Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych, a warunki i zakres udzielania świadczeń określa ustawa (ust. 2).

Zgodnie z ust. 3 przepisu, władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku.

Władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska (ust. 4) oraz popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży (ust. 5).

Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78 ze zm.), w **art. 4a** ust. 1 stanowi, że przerwanie ciąży może być dokonane wyłącznie przez lekarza, w przypadku gdy:

- 1) ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej,
- 2) badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu,
- 3) zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego.

W przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2 przerwanie ciąży jest dopuszczalne do chwili osiągnięcia przez płód zdolności do samodzielnego życia poza organizmem kobiety ciężarnej; w przypadku określonym w ust. 1 pkt 3 lub 4, jeżeli od początku ciąży nie upłynęło więcej niż 12 tygodni (ust. 2).

W myśl ust. 3 tego przepisu, w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, przerywania ciąży dokonuje lekarz w szpitalu.

Do przerywania ciąży wymagana jest pisemna zgoda kobiety. W przypadku małoletniej lub kobiety ubezwłasnowolnionej całkowicie wymagana jest pisemna zgoda jej przedstawiciela ustawowego. W przypadku małoletniej powyżej 13 roku życia wymagana jest również pisemna zgoda tej osoby. W przypadku małoletniej poniżej 13 roku życia

wymagana jest zgoda sądu opiekuńczego, a małoletnia ma prawo do wyrażenia własnej opinii. W przypadku kobiety ubezwłasnowolnionej całkowicie wymagana jest także pisemna zgoda tej osoby, chyba że na wyrażenie zgody nie pozwala stan jej zdrowia psychicznego. W razie braku zgody przedstawiciela ustawowego, do przerwania ciąży wymagana jest zgoda sądu opiekuńczego (ust. 4).

Zgodnie z ust. 5, wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, stwierdza inny lekarz niż dokonujący przerwania ciąży, chyba że ciąża zagraża bezpośrednio życiu kobiety. Okoliczność, o której mowa w ust. 1 pkt 3, stwierdza prokurator.

W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, kobieta składa pisemne oświadczenie, a ponadto zaświadczenie o odbytej konsultacji u lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, innego niż dokonujący przerwania ciąży, lub u innej wybranej przez siebie uprawnionej osoby. Przerwanie ciąży może być dokonane, jeżeli kobieta podtrzymuje zamiar przerwania ciąży po upływie 3 dni od konsultacji (ust. 6).

Celem tej konsultacji jest w szczególności ustalenie sytuacji zdrowotnej i życiowej kobiety, pomoc w rozwiązaniu jej problemów, między innymi poprzez wskazanie dostępnych form pomocy przysługujących kobietom w związku z ciążą i po urodzeniu dziecka, poinformowanie kobiety o ochronie prawnej życia w fazie prenatalnej, o aspektach medycznych ciąży oraz przerwania ciąży, a także o środkach i metodach antykoncepcyjnych. Za zgodą kobiety w konsultacji może wziąć udział jej partner, członkowie rodziny lub inna bliska osoba (ust. 7).

INFORMACJE DODATKOWE:

Zespół Doradców ds. kontroli konstytucyjności prawa przy Marszałku Senatu X kadencji, pod przewodnictwem prof. Marka Chmaja, przygotował na zlecenie Marszałka Senatu RP ekspertyzę, której przedmiotem była ocena prawna, zarówno pod względem formalnym (proceduralnym), jak i materialnym (merytorycznym) wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2020 r. (sygn. K 1/20), którego sentencja brzmi: „art. 4a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży jest niezgodny z art. 38 w związku z art. 30 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.”

W konkluzjach ekspertyzy podniesiono, że:

1) w wydaniu wyroku w sprawie K 1/20 brały udział 3 osoby niebędące sędziami TK (Mariusz Muszyński, Justyn Piskorski, Jarosław Wyrembak), a więc skład TK był

oczywiście sprzeczny z przepisami prawa;

2) w wydaniu wyroku brała udział sędzia Krystyna Pawłowicz, należąca do grupy posłów, którzy podpisali analogiczny wniosek inicjujący postępowanie w sprawie K 13/17, a tym samym podlegała wyłączeniu jako *iudex suspectus*;

3) przewodnicząca składu orzekającego, sędzia Julia Przyłębska, nie miała umocowania do kierowania działaniem i pracami TK, w tym do przewodniczenia TK, gdy ten orzeka w pełnym składzie dlatego, że powołanie sędzi Julii Przyłębskiej na Prezesa TK było niezgodne z Konstytucją;

4) Komisja Ustawodawcza Sejmu w ogóle nie wydała opinii w sprawie K 1/20, a więc stanowisko zaprezentowane zarówno w piśmie złożonym do TK 19 października 2020 r., jak i ustnie na rozprawie, nie było stanowiskiem Sejmu;

5) w związku z powyższym zachodzi nieważność postępowania w sprawie K 1/20, a wyrok wydany 22 października ma charakter *sententia non existens*;

6) odpowiadając na pytanie będące przedmiotem ekspertyzy: „czy rzeczywiście art. 4a ust. 1 pkt 2 ustawy jest niezgodny z art. 38 w związku z art. 30 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP”, przeprowadzone rozważania pozwalają na jednoznaczne stwierdzenie, że nie zachodzi niezgodność tego przepisu z art. 38 w związku z art. 30 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

7) rozstrzygnięcie TK w sprawie K 1/20 nie powinno zostać ogłoszone w Dzienniku Ustaw RP. Ponieważ nie stanowi ono orzeczenia TK w rozumieniu art. 190 Konstytucji RP, brak ogłoszenia nie będzie stanowił naruszenia Konstytucji RP;

8) w razie, gdyby wyrok TK w sprawie K 1/20 został ogłoszony i wszedł w życie, a próba nowelizacji ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży skończyła się niepowodzeniem, sądy w oparciu o rozproszoną kontrolę konstytucyjności prawa powinny odmawiać uznawania mocy wiążącej wyroku TK w sprawie K 1/20.

OPRACOWAŁA

Monika Ruszczyk

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz